

ЛАБОРАТОРІЯ ХВОРОБ КОНЕЙ**УДК 636.09:[578+591.42]:636.1:616-071:616-084****В. А. СИНИЦИН**, доктор ветеринарних наук,**М. В. ПЕКНИЙ, В. А. ЄВТУШЕНКО***Інститут ветеринарної медицини НААН (м. Київ)***РОЛЬ ЛАБОРАТОРІЇ ХВОРОБ КОНЕЙ ІВМ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
ВЕТЕРИНАРНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИННИЦТВА**

В статті наведені дані про сучасний стан, наукову роботу та роль лабораторії хвороб коней. В основних рисах описана історія створення та діяльності лабораторії, її вклад в систему боротьби з інфекційними хворобами сільськогосподарських тварин. Показано науковий здобуток та досвід роботи співробітників у вивченні хвороб коней та розробці засобів діагностики.

Ключові слова: хвороби коней, хвороби свиней, лабораторія хвороб коней, лабораторна діагностика.

Забезпечення стійкого благополуччя тваринництва неможливе без своєчасної діагностики захворювань тварин та виявлення тварин-вірусоносіїв. Неспецифічна профілактика, яка базується на планових регулярних діагностичних дослідженнях і комплексі ветеринарно-санітарних заходів дозволяє добитися іррадикації збудника і стійкого епізоотичного благополуччя. Специфічна профілактика з використанням вакцин пов'язана з більшими витратами і не завжди дає бажаний ефект. Використання інактивованих вакцин створює недостатньо напружений імунітет, через що необхідно проводити ревакцинацію, живі вакцини забезпечують виникнення напруженого імунітету, але залишається небезпека реверсування живого вакцинного вірусу і виникнення інфекції.

Лабораторія хвороб коней займається розробкою методів і засобів для діагностики вірусних респіраторних хвороб коней – грипу, вірусного артеріїту та ринопневмонії, та починаючи з 1997 року проводить постійний серологічний моніторинг відносно цих інфекцій. Співробітниками лабораторії проводяться імунологічні та вірусологічні дослідження клінічного і патологічного матеріалу від коней з конеферм різних регіонів України. Методологічна база напрацьована в лабораторії в попередні роки дозволяє проводити дослідження широким спектром традиційних та сучасних методів – РН (реакція нейтралізації), РЗГА (реакція затримки гемаглютинації), РДП (реакція дифузної преципітації), ІФА (імуноферментним аналізом), виділення вірусів на культурі клітин з подальшою ідентифікацією в реакції нейтралізації. Лабораторія хвороб коней – єдина в Україні лабораторія, яка досліджує сироватки крові коней в реакції нейтралізації та проводить виділення вірусу на культурі клітин, що особливо важливо з огляду на високу чутливість і специфічність реакції нейтралізації як методу. За останні роки в лабораторії розроблена нормативна документація на набори для діагностики грипу коней в РЗГА, артеріїту і ринопневмонії коней – в РН та ПЛР, для всіх вищезгаданих інфекцій – в ІФА, усі набори захищені патентами України на винахід.

Історія лабораторії починається з утворення в 1977 році Українського науково-дослідного ветеринарного інституту. Разом з інститутом була утворена лабораторія вірусології на базі якої у 1980 році була утворена лабораторія діагностики. Новоутворену лабораторію очолив Старчеус Анатолій Павлович і керував нею до 2004 року.

Одним із актуальних напрямків лабораторії було проведення діагностики вірусних захворювань свиней відомими методами та розробка нових методів, виділення і ідентифікація збудників, розробка препаратів для діагностики вірусних захворювань свиней.

Співробітники лабораторії діагностики проводили епізоотологічне обстеження свинопоголів'я, масові ретроспективні серологічні дослідження, вивчали клініку захворювань, проводили біопроби, в тому числі і на поросятах-гнотобіотах, вивчали патологоанатомічні зміни у загинилих тварин різних вікових груп, із органів яких було ізольовано понад 50 збудників інфекційних захворювань. Вивчення біологічних і фізико-хімічних властивостей ізолятів, серологічна та електронно-мікроскопічна їх ідентифікація дозволили встановити, що етіологічними агентами гастроентеритів у свиней в умовах спеціалізованих господарств і комплексів є корона-, ентеро- і ротавіруси.

В 1990 році при лабораторії діагностики було створено сектор імуноферментного аналізу, а в 1993 на базі цього сектору створена лабораторія імуноферментного аналізу та хроматографії біополімерів під керівництвом кандидата ветеринарних наук Синицина Віталія Анатолійовича.

Основні напрями роботи лабораторії – розробка експрес-методів діагностики інфекційних хвороб сільськогосподарських тварин на основі імуноферментного аналізу (ІФА), методів хроматографічного аналізу для ідентифікації збудників хвороб, очищення і концентрування антигенів, що використовуються при постановці ІФА, одержання імунних діагностичних сироваток і фракціонування імуноглобулінів, виготовлення імунопероксидазних кон'югатів. В лабораторії було розроблено високотехнологічний метод очищення та концентрування вірусів, технологію одержання очищених та концентрованих антигенів збудників бешихи та трихінельозу свиней, спосіб хроматографічного одержання високоочищеного альбуміну із сироваток крові ВРХ для ІФА, одержано високоактивні та специфічні сироватки крові тварин, придатні для постановки реакції ІФА, активні імунопероксидази, антиентеровірусні та антисвинячі кон'югати. Розроблено твердофазний метод ІФА для виявлення специфічних антитіл до вірусу ензоотичного енцефаломієліту свиней, вірусу хвороби Ауескі, для прижиттєвої діагностики трихінельозу свиней. Була розроблена технологія та організовано промислове виробництво діагностичних наборів для ІФА.

В 1997 році лабораторію діагностики було об'єднано з лабораторією вірусології і в новоутвореній лабораторії крім вивчення хвороб свиней, почалась робота по вивченню інфекційної патології коней. Проводились епізоотологічні та ретроспективні серологічні обстеження конярських господарств та іподромів в Україні, вивчався клінічний прояв та розроблялись методи та засоби діагностики грипу, інфекційної анемії та ринопневмонії коней. Проводилася робота по використанню біохімічних методів для діагностики, контролю ефективності лікування та оцінки імунного статусу коней при інфекційній патології.

В 2004 р. в ІВМ УААН, в результаті реорганізації, були об'єднані лабораторія вірусології (утворена після об'єднання лабораторій вірусології і

діагностики в 1997 році) та лабораторія діагностики (утворена в 1993 році як лабораторія імуноферментного аналізу та хроматографії біополімерів). Керівником новоутвореної лабораторії вірусології і діагностики став, і залишається до сьогодні доктор ветеринарних наук Синицин В.А. З 2005 року лабораторія займалася вивченням грипу вірусного артеріїту і ринопневмонії коней, але продовжувала позапланову роботу по вивченню хвороб свиней та виробництво діагностичних наборів для діагностики хвороб свиней в ІФА та РН.

В 2011 році лабораторію було реорганізовано у відділ загальної вірусології, у складі якого, крім лабораторії хвороб коней функціонували лабораторія хвороб свиней та лабораторія противірусних препаратів. Після чергової реорганізації в 2012 році відділ було розформовано з утворенням трьох лабораторій. Лабораторія хвороб коней продовжує виконувати фундаментальні дослідження з вивчення інфекційної патології коней під керівництвом Синицина В.А.

Таким чином, лабораторія хвороб коней тривалий час працює в системі ветеринарного забезпечення тваринництва. Співробітники лабораторії мають досвід роботи з вивчення інфекційної патології тварин з використанням ряду традиційних та біотехнологічних методів діагностики, напрацьований значний досвід роботи з вивчення вірусних хвороб коней.

РОЛЬ ЛАБОРАТОРИИ БОЛЕЗНЕЙ ЛОШАДЕЙ ИВМ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ВЕТЕРИНАРНОГО БЛАГОПОЛУЧИЯ ЖИВОТНОВОДСТВА. /В. А. Синицын, Н. В. Пекный, В. А. Евтушенко

В статье приведены данные о современном состоянии, научную работу и роль лаборатории болезней лошадей. В основных чертах описана история создания и деятельности лаборатории, ее вклад в систему борьбы с инфекционными болезнями сельскохозяйственных животных. Показано научный багаж и опыт работы сотрудников в изучении болезней лошадей и разработке средств диагностики.

Ключевые слова: болезни лошадей, болезни свиней, лаборатория болезней лошадей, лабораторная диагностика.

THE ROLE OF THE LABORATORY OF DISEASES OF HORSES IN THE PROVISION OF VETERINARY IN ANIMAL WELFARE. /

V.A.Sinitsyn, N.V.Peknyi, V.A. Yevtushenko

The paper presents data on the current status, research work and the role of the laboratory of diseases of horses. In basic terms, describes the history of creation and activity of the laboratory and its contribution to the system for combating infectious diseases in farm animals. Displaying scholarly baggage and experience of staff in the study of diseases of horses and the development of diagnostic tools.

Keywords: diseases of horses, swine diseases, diseases of horses, laboratory, laboratory diagnostics.

Рецензент – кандидат ветеринарних наук М. П. Ситюк